

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาระหว่างชุมชน
กับศูนย์ศึกษาธรรมชาติเอกชนในชุมชน

ผู้เขียน นางสาวทัศนีย์ สุวรรณนา

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสาน ตั้งสิกบุตร ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กรรณิการ์ ภูประเสริฐ กรรมการ

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่องความสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาระหว่างชุมชนกับศูนย์ศึกษาธรรมชาติเอกชนในชุมชนครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา ความสัมพันธ์และผลที่เกิดจากความสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาระหว่างชุมชนกับศูนย์ศึกษาธรรมชาติเอกชนในชุมชน พื้นที่ในการศึกษาคือหมู่บ้านแม่เลา ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่กับศูนย์ศึกษาธรรมชาติปางแพน

วิธีการศึกษาที่ใช้คือการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 17 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหาและเขียนรายงานเชิงพรรณนา โดยผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

ลักษณะกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาระหว่างชุมชนกับศูนย์ศึกษาธรรมชาติเอกชนในชุมชนส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการสร้างความรู้ ความตระหนัก พัฒนาทักษะ และสร้างเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่มีลักษณะเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน คือ โครงการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าภาคเหนือ และโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูดูแลรักษาลำน้ำแม่เลา

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับศูนย์ศึกษาธรรมชาติเอกชนมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชน แกนนำชุมชน เยาวชน โรงเรียน และหน่วยงานในชุมชนกับ

ศูนย์ศึกษาระบบอาชีวศึกษา ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในรูปแบบของการติดต่อสื่อสาร การถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ การช่วยเหลือ สนับสนุนและให้คำปรึกษาด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยศูนย์ศึกษาระบบอาชีวศึกษามีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้และสนับสนุนชุมชน

ผลที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาระหว่างชุมชนแม่เลากับศูนย์ศึกษาระบบอาชีวศึกษาปางแฟนมีสองลักษณะคือ ผลลัพธ์โดยตรงต่อชุมชนและศูนย์ศึกษาระบบอาชีวศึกษา ได้แก่ การพัฒนาความรู้ ความตระหนัก เจตคติ ทักษะ และการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน เกิดแกนนำเยาวชนและแกนนำชุมชน ด้านการอนุรักษ์ และแกนนำเยาวชนของศูนย์ศึกษาระบบอาชีวศึกษาได้พัฒนาทักษะกระบวนการ ในการนำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา ผลกระทบต่อชุมชนและศูนย์ศึกษาระบบอาชีวศึกษา ได้แก่ การเกิดเครือข่ายความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างชุมชนและศูนย์ศึกษาระบบอาชีวศึกษา กับหน่วยงานหรือองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายหลังจากการทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาระหว่างชุมชนกับศูนย์ฯ ว่าควรมีการพัฒนาความสัมพันธ์ในด้านการเพิ่มโอกาสให้ชุมชนสามารถจัดการความรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีศูนย์ฯ เป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุน ส่วนการพัฒนาหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมควรเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรปกติในโรงเรียนและเพื่อให้สิ่งแวดล้อมศึกษาสัมฤทธิ์ผล ควรมีการขอความร่วมมือจากเครือข่ายสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและเครือข่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และระดมความช่วยเหลือเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาจิตสำนึกและความตระหนัก

Independent Study Title	Environmental Education Relationship Between Community and A Private Nature Observation Center in the Community	
Author	Miss Tassanee Surawanna	
Degree	Master of Arts (Man and Environmental Management)	
Independent Study Advisory Committee	Asst. Prof. Prasarn Tangsikabuth	Chairperson
	Asst. Prof. Kanika Phuprasert	Member

ABSTRACT

The independent study on Environmental Education Relationship Between Community and A Private Nature Observation Center in the Community was aimed to study the characteristics of environmental education activities, the environmental education relationship between the community and the private nature observation center in the community and its results.

Indept-interview with 17 key informants and participatory and non-participatory observations were used for data collection. The data was analyzed by using content analysis and written in descriptive form. The results of the study were as followed:

The characteristics of environmental education activities between the community and the private nature observation center in the community consisted of transmission of knowledge, creation of attitude, awareness and improvement of skills for solving environmental problems. The activities that enhanced community people participation in community environment conservation were Forest Restoration Project in Maelao Community and Maelao Stream Conservation Project.

People involving in the relationship between community and the private nature observation center were formal and informal leaders, young people, school and governmental units. Relationship process included communication, transmission and exchange of knowledge, help, support and advice from the private nature observation center concerning environmental conservation.

The outcomes of relationship were; the community people acquired more knowledge, attitude and awareness, and opportunity to improve their skills and participation in community resources and environmental conservation. There were more environmental conservation activities and projects in the community and the environmental network among community, the nature observation center and other environmental organizations.

The suggestions from the study's results were; the community should get more opportunity to manage the environmental knowledge by themselves with the facilitation and support from the private nature observation center. The environmental curriculum should be in harmonious with usual school curriculum. The environmental education could be accomplished by the cooperation of local and other environmental networks in term of knowledge linkage, exchange of experience and mobilization of facilitation and support on environmental education. As a result, environmental education could effectively raise people's consciousness and awareness on environmental conservation.